

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy e Lap szellemi részét illető cikkeik, mint az előfizetési pénzek a „Köz művelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőik.

Szentséges Urunknak, Isten Gondviseléséből

XIII. LEO PÁPÁNAK

egyetemes levele az államok keresztény alkotmányáról.

(Vége.)

Ezeket tanítja a katolikus egyház az államok szervezésére s kormányzására nézve. Ha ezen tanok és határozatok alapján helyesen ítélünk, a különböző alkotmányok közül magukban véve egyetlenegy ellen sem lehet kifogást tennünk, mivel a katolikus tannal valami ellenkezőt nem tartalmaznak: s ha azokat bölcsen és igazságosan alkalmazzák, az államot legjobb állapotban tarthatják fenn. Magában véve még az ellen sem lehet kifogás, hogy a nép többé kevésbé részt vesz a kormányzatban, ami bizonyos körülmények közt s bizonyos ovin-tézkedések mellett az alattvalóknak nem csak hasznára válhatik, hanem kötelességökben is állhat. Azonfelül semmi jogszerű ok sincs arról vádolni az egyházat, hogy a kelletténél kevésbé engedékeny és előzékeny, vagy hogy az igazi és törvényes szabadságnak ellensége. S az egyház valóban úgy ítéli, hogy a különböző vallásfelekezetek az igaz vallással egyenlő jogokat nem bírhatnak, ezzel korántsem kárhoztatja azon kormányfőket, kik valamely veszedelem elhárítása végett a szokásos gyakorlathoz képest türelmet gyakorolnak, azoknak az államban helyet engednek. Azt is igen kerülni szokta az egyház, hogy valakit akarata ellen a katolikus hit fölvételeire kényszerítsen, mert mint szt. Agoston bölcsen mondja: **Az ember csak akarva képes hinni.** (36. értek Ján, apost. 2. sz.)

Hasonló okból nem helyeselheti az egyház azon szabadságot sem, amely Isten legszentebb törvényeinek megvetését szüli s a törvényes hatalom iránt való köteles engedelmségből kivetkőzik. Mert az inkább féltelenség, mint szabadság: és sz. Agoston a romlás szabadságának, (Tract in Joann. n. 2.) és

sz. Péter apostol a gonoszság takarójának (I, Petri 2. 16.) nevezi. Mi több, mivel a józan észszel össze nem egyező, valóságos szolgaság; a ki ugyanis . . . bünt cselekszik, szolgája a bűnnek. (Sz. János 8. 34) Ellenben az a valódi s kívánatos szabadság, mely, ha a magánéletben tekintjük, nem engedi az embert a tévelyeknek és kívánságoknak, ezen rémes zsarnokoknak szolgálni: ha a nyilvános élet szempontjából vesszük tekintetbe, bölcsen kormányozza a polgárokat, a jólét gyarapításának módjait tágasan föltárja, s az államot idegen befolyástól m gvédi. Már pedig ezt a becsület és emberhez méltó szabadságot maga az egyház leginkább helyesli és hogy azt a nemzetek közt erejében s teljességében fenntartsa, törekedni és küzdeni soha sem szünt meg. Valóban, amik a polgári életben a közjólétre legnagyobb fontossággal bírnak, amik a népeikről rosszul gondoskodó fejedelmek tetszései ellen hasznosan rendelvék, amik az állami főhatalmat gátolják, hogy a községi és családi ügyekbe kelletlenül be ne avatkozzék, amik a tisztességet, az ember személyiségét, minden egyes polgár jogegyenlőségét fenntartják; mindezeknek az egyház, amint ezt a mult idők emlékei bizonyítják, mindig vagy föltalálója vagy fővédője, vagy őre volt. Önmagával tehát mindig következetesen egyrésztől megveti a tulzó szabadságot, mely ugy az egyeseknél mint egész népeknél vagy féltelenségé vagy szolgasággá fajul, másrésztől kész örömmel karolja fel mindazon jobb dolgokat, melyeket tán napjaink előteremtének, ha azok valóban magukban foglalják ezen életnek jólétét, mely mintegy átmeneti állomás a jövő s örökké maradáno életre. — Ennélfogva, amint szemünkre hányják, hogy az egyház irigykedik az államok jelen szervezetére s amit csak ezen idők tehetsége szült, mindazt elveti: üres s hiábavaló rágalom. Elveti ugyan a vélemények esztelenségeit, kárhoztatja a lázongások átkos törekvéseit és névszerint azon lelki állapotot, mely az Istentől való elszakadások kezdeteit tünteti fel: de mivel mindennek, ami igaz szükségkép Istentől kell származnia, azért ami csak

a kutatások folytán mint igaz napfényre jó, úgy tekintí az egyház mint az isteni elmének nyomdokait. S mivel semmi sincs a természeti lények országában, ami az isteni kinyilatkoztatott hitet csorbítaná, van azonban sok olyan, ami azt megerősíti; és mivel az igazságnak bármily fölfedezése magának Istennek vagy megismerésére vagy dicséretére ösztönözhet, azért bármi járuljon a tudomány határainak kiterjesztésére, mindaz az egyház öröme és örvendezése közt fog hozzájárulni; s ugyanő, amint szokott más tudományokat, úgy fogja ápolni, és előmozdítani azokat is, melyek a természet magyarázatával foglalkoznak. Amely tudományos törekvésekben nem találkozik az emberi elme az egyház ellenzésével, ha új dolgokat fődöz fel; nem akadályozza, hogy az élet szépsége és kényelmei tekintetéből még tovább kutasson; sőt mint ellensége minden tétlenségnek és henyélésnek, nagyönis ohajtja, hogy az embernek tehetségei a gyakorlás és kiművelés által mennél gazdagabb gyümölcsöket hozzanak: ösztönöz mindennemű művészet és munkásság gyakorlására s az által, hogy hatásos erejével mindezen működések törekvéseit a jó és üdvös felé irányozza, megakadályozni törekszik, hogy az embert saját érzelme s iparkodása a mennyei javaktól el ne vonja. Mindezek azonban, ha még oly igazak és helyesek is, kevés helyesléssel találkoznak napjainkban, midőn az államok nem csak vonakodnak a keresztény bölcsesség mintaképe szerint szervezkedni, hanem attól, mint látszik, napról-napra még jobban eltérni akarnak. — Mindezek daczára, mivel a napfényre hozott igazság önmagától messze szétáradni s az emberek elméjét lassankint áthatni szokta, azért mi legnagyobb s legszentebb tisztünk tudatában vagyis azon apostoli küldetés által indíttatva melylyel követségben járunk minden nemzeteknél, mindazt, ami igaz, köteleességünkhöz képest szabadon kimondjuk; nem azért, mintha ezen idők szellemét nem ismerünk, vagy hogy korunk becsületes s hasznos előhaladását elvetendőnek tartanók: hanem mivel az államok számára a botlásoktól biztosabb fejlődést és szilárdabb alapokat kívánnánk; ezt pedig a nemzetek sértetlen, valódi szabadsága által, mert az emberek közt a szabadság legjobb anyja és őre az igazság; „az igazság megszabadít titeket.“ (Ján. 8, 32.)

Ennélfogva ezen nehéz viszonyok állapotában, ha a katolikus férfiak, ránk, amint kell is, hallgatnak, könnyen fognak tájékozódni, hogy kinek-kinek mi a kötelessége úgy a vélemények, — mint cselekedetekre vonatkozólag. Es pedig a vélekedést illetőleg, amit a római pápák tanítottak, vagy tanítani fognak mindazt szükséges, hogy megértve ne csak határozott ítélettel elfogadják, hanem a körülmények kívánják, nyilvánosan vallják is. S nevezetesen azokra vonatkozólag, melyeket legújabb időben szabadságoknak mondanak, az apostoli Szent-szék ítéletéhez kell csatlakozni és amint az vélekedik, úgy kell vélekedni mindenkinek. Óvakodjunk, hogy valakit el ne ámitson azok jó külszine, s figyelembe kell vennünk, hogy mi volt eredetők, s

hogy általában mily törekvések által tartják fenn s fejlesztik azokat. A tapasztalatból eléggé tudjuk már, mi mindent vittek véghez az államokban: nagyobb-részt ugyanis oly gyümölcsöket termettek, melyek fölött a jók és belátók méltán sajnálkoznak. Ha valahol vagy létezik valóban vagy gondolatban képzelhető oly állam, mely a kereszténységet kihívólag és zsarnoki módon üldözi s azzal összehasonlítjuk az államnak ez új nemét, melyről szólunk, akkor az valóban még türethetőbbnek látszhatnék. Az elvek melyekre támaszkodik, mint imént mondottuk, valóban olyanok hogy magukban vévesenki által nem helyeselhetők.

A cselekvés pedig vagy magán és családi, vagy pedig nyilvános ügyekre vonatkozhatik. Személyi ügyeinkben első kötelességünk életünket és erkölcsünket az evangelium parancsaihoz minden buzgósággal alkalmaznunk, s nem szabad vonakodnunk, ha a keresztény erény valamit tőlünk követel, amit tűrni és elviselni tán kissé nehezebb. Szükséges továbbá, hogy úgy szeresse ki-ki az egyházat, mint közös anyját, és ha őszintén kívánja annak törvényeit kész engedelmességgel megtartani, annak becsületére valóni s minden jogait sértetlenül megőriztetni; s oda törekedjék, hogy a kinnél tekintélyével valamit tehet, azok azt hasonló kegyelettel tiszteljék, szeressék. Azt is megkívánja a közjó érdeke, hogy a közművelődési ügyek kezelésére is okosan közreműködjenek, és főképp azon legyenek, s azt eszközöljék ki, hogy az ifjúság vallásos s jó erkölcsös neveléséről úgy, mint keresztényekhez illik, gondoskodva legyen, mert ezektől függ leginkább az egye államok biztos jóléte. Ugyszintén általán véve hasznos és jó, hogy a kath. férfiak működése ezen mintegy szűkebb térről tovább is kihasson s az állami vezetésügyeit is felkarolja. Általában véve azért mondjuk, mert ezen utasításaink minden nemzetre vonatkoznak. Külömben meglehet, hogy itt-ott igen fontos s igen méltányos okokból nem tanácsos, hogy a katolikusok az államvezetés ügyeibe avatkozzanak s politikai dolgokkal foglalkozzanak, hanem általában véve, mint mondottuk, az állami ügyekben semmiképen részt venni nem akarni, ép úgy hibás lenne, mint a közjólétért semmi törekvést, semmi munkát sem vállalni, annyival inkább, hogy magának a szent hitnek intelme szerint, melyet mint katolikusok vallanak, arra indíttatnak, hogy az ügyeket tökéletesen és híven kezeljék. Ellenben, ha ők télenek, könnyen azok rajadják meg a gyeplőt, kiknek gondolkodás-médja valóban csekély reményt nyújt a biztos jólétre. S ez a keresztény ügy veszedelmével is járna, mivelhogy igen sokat végnevezihetnének azok, akik az egyház iránt ellenséges indulattal viseltetnek és igen keveset a jó érzületeik. Mért is világos, hogy a katolikusoknak jó okaik vannak, hogy a közügyekben részt vegyenek, s nem is azért vesznek részt azokban s nem is azért kell résztvenniök, hogy ami az állami ügyek vezetése körül a mai időben nem jó, azt helyeseljék, hanem hogy magukat eme viszonyokat, amennyire lehet, az igazi és valódi közjóra irányozzák, lelkök mélyében el lévén határozva

hogy a katolikus vallásnak bölcs és hatásos voltát a legegészségesebb életnedv és vér módjára az államélet minden eréjébe bevezessék. Nem máskép cselekedtek az egyház első korszakaiban. Mert a pogányok szokásai és egész irányuk a lehető legjobban különböztek az evangéliumi iránytól és erkölcsöktől, és mégis látni lehetett, hogy a bálványimádás közepett romlatlanul megmaradt keresztények mindig híven önmagukhoz, mily vállalkozóan hatoltak be mindenüvé, ahol csak nyílást találtak. Példinszerűen hívek fejedelmek iránt, és engedelmesek a törvények parancsainak, ameddig szabad volt, a szentség csodás fényét árasztottak mindenfelé; testvéreiknek hasznára lenni, a többieket Krisztus bölcsességére meghívni törekedtek, bátran készek voltak azonban odahagyni állásukat s meghalni, ha a tiszteletet, ha a hivatalokat, ha a méltóságokat, erényeik sérelme nélkül megtartaniok nem lehetett. Ily módon a keresztény intézményeket nemcsak a magán házakba, hanem a táborokba, az udvarba, magába a királyi palotába rövid idő alatt behozták. „Tegnapiak vagyunk s köztetek mindent betöltöttünk: a városokat, szigeteket, a várakat, a törvényhatóságokat, gyűléseket, magát a hadsereget, a tribuszokat, a szakaszokat, a palotát, a szenatut, a forumot (Tertull. Apol. n. 37.) úgy, hogy a keresztény hit, midőn az evangéliumot törvény szerint nyilván vallani szabad volt, nem bölcsőben siró gyernekként, hanem az állam nagy részében, mint felserdült s eléggé megerősödött ifju jelent meg.

Már pedig napjainkban időszerű volt, hogy az ősök ezen példái megújuljanak. Az pedig minden előtt szükséges, hogy a katolikusok akik csak méltók ezen névre, az egyháznak hön szerető fia ne csak legyenek, hanem olyanoknak tartani is akarjanak; ami csak ily dicserettel össze nem férne, azt késedelem nélkül el kell vetni; a nemzetnek intézményeit, a mennyire becüsületes módon lehetséges, az igazság és jog védelmére kell felhasználni; oda kell hatni, hogy a természet és Isten törvénye által meghatározott mértéket a cselekvési szabadság át ne lépje; azon kell lenni, hogy minden állam ezen keresztény mintára és alakra, melyről szoltunk, visszavezetessék. Ezek elérésére nem lehet a módokatokat egy és ugyanazon módon megállapítani, minthogy azokat össze kell egyeztetni az egyes helyi és időviszonyokkal, melyek egymástól nagyon különböznek. Mindazáltal mindenekelőtt meg kell tartani a szívbéli egyetértést és egyöntetű cselekvésmódra kell törekedni. Mindkettőt pedig legjobban úgy érjük el, ha az apostoli Szentszéknek tanításait mindenki élettörvény gyanánt tekintti és engedelmeskedik a püspököknek, a kiket a Szentlélek püspökökké tett az Isten anya szent egyháza kormányzására. (Apost. csel. 20, 28.) Szükségképen azt is megkívánja a katolicizmus védelme, hogy azon tanítások bevallásában, melyeket az egyház élénk ad, mindenki egy véleményen legyen és a legnagyobb állhatatossággal megálljon s e tekintetben résen

kell lennünk, hogy a hamis véleményeknek senki semmi módon se kedvezen; avagy tán engedékenyebben, mint ahogy az igazság megtűri, ellentálljon. Azokról pedig, melyeknél a véleménykülönség megengedhető, mérséklettel s az igazságot kikutatni törekvő szándékkal szabadon lehet vitatkozni, úgy azonban, hogy a méltatlan gúnyoskodások és vádaskodások távol maradjanak. Mi okból, hogy a szellemi egység a vádaskodás hirtelenkedése által szét ne tépessék, azt tartásuk szem előtt mindnyajan, hogy a katolikus hitvallás épisége meg nem állhat oly vélemények mellett, melyek a naturalizmus vagy a racionalizmus tételeibe mennek át, melynek fő kivonata abban összpontosul, hogy alapjokból kiforgassák a keresztény intézményeket s Isten mellőzésével az embert tegyék a társadalom fejevé. Hasonlóképen nem szabad életünk kötelmeit máskepen vallani a magán életben s másképen nyilvánosan, olyképen tudniillik, hogy az egyház tekintélye előtt meghódoljon valaki mint magán ember, s elvesse azt a nyilvános életben; mert az nem egyéb volna, mint a rosszat és a jót összeegyeztetni, az embert önmagával meghasonlásba hozni, holott pedig mindig magával következetesnek kell maradni és soha semmiben, semmi életpályán sem szabad a keresztény erénytől elpártolni. — De midőn csupán politikai ügyekről van szó, a legjobb államformáról s az államok más és más berendezéseiről, — ezekben bizonyára lehet tisztességes véleménykülönség. Akiknek tehát jámborsága eléggé ismeretes s akik az apostoli Szentszék határozatait engedelmesen s kész szívvel fogadják; azoknak a felsorolt dolgokban eltérő véleményét büniül róni fel, az igazság valóban nem engedi meg; még nagyobb a sérelem, ha, ami hogy nem egyszer fordult elő, őszintén fájljuk, a katolikus hit megsértésének gyanújával vádolják őket. — Es ezen utasításhoz mindenesetre alkalmazkodjanak azok, kik gondolataikat írásban szokták közölni, főleg pedig a hirlapírók. Ebben a küzdelemben, mely legfontosabb ügyekre vonatkozik, semmi helyet sem szabad engedni a belviszályoknak és pártoskodásoknak, hanem szívben és szándékban összetartva arra kell törekedni mindenkinek, ami ugyis mindenkinek föltett célja, hogy a hitet és a társadalmat megmentjük. Az azelőtt főnállt viszályokat tehát szánalmas feledékenységgel kell eltörölni, ami meggondolatlanul vagy megbántásból történt, akárki legyen abban hibás, kölcsönös szeretettel és az apostoli Szentszék iránt való kiváló engedelmességgel jóvá teendő. — Ily módon két kitűző célt érnek el a katolikusok; először is, hogy segítségére lesznek az egyháznak a keresztény bölcsesség fönntartásában és elterjesztésében; másodsor, hogy igen nagy jótéteményben részesítik a polgári társadalmat, amelynek biztos jóléte a rossz tanok és kívánságok következtében igen nagy veszélyben forog.

Ezek azok, Tisztelendő testvérek, melyeket az egész katolikus világ népeinek az állam kereszt-

tény szervezetről s egyes polgárok kötelmeiről közölni szándékoztunk.

Egyébaránt legbugzóbb imákkal kell könyörögnünk mennyei segítségért és kérnünk Istent, hogy amit az ő dicsőségére s az emberi nem közös üdvére elérni kívánunk és törekedünk, ő maga juttassa az óhajtott sikerhez, a ki az elméket megvilágosítani s a sziveket megindítani szokta. Az isteni jótétemények záloga gyanánt s atyai jóakarunk bizonyítékául nektek Tisztelendő Testvérek, a papságnak s az összes hívő népnek, mely hűségtekre s örökösétekre van bízva, apostoli áldásunkat az Urban szeretettel adjuk.

Kelt Rómában sz. Péternél november hó 1-én 1885-ik évben, pápaságunk nyolczadik évében.

XIII. LEO pápa.

Egy kis bibliai tanulmány a Verescsagin-féle botrány alkalmából.

(Folytatás és vége.)

Az isteni Megváltó földi életében oly tetteket művelt és oly jeleket mutatott, a melyek min-egy felsőbb, természetfeletti erőnek nyilvánulásai, az ő természetfeletti természetét vagyis istenségét elvitázhatatlanul bebizonyították. És kellett is Mert hogy higgyenek benne, — mert hogy igaznak tartsák mindazt, a mit mondott, kötelessége volt isteni jellegét „elvitázhatatlanul, szembeszökő módon bebizonyítani a világnak.“ Ha egy profétának nem hisznek isteni küldetésében természetfeletti jelek nélkül, annál kevésbbé hisznek az Údvezítőben, istenségében. — Szükséges volt, hogy az ő tettei, azok lelkéből, akik őt jóakarattal körülállották minden kételyt eloszlassanak.

Ez az értelmök az Ur csodáinak. Ezek az ő istenségét minden időre felbonthatatlanul megpecsételték. E csodákban hódol a természet Urának; e csodákban a természet törvényei megállnak, s bámulják mindenható bölcs Alkotójukat; és e csodák az eszes teremtményektől hitet követelnek Létrehozójukba. „Ugyan mi egyebet akarnának az Ur Jézus e sok és nagy csodái, mint bennünket hitre vezérelni?“ — kérdi sz. Agoston.¹⁾ Az Ur beszédei legnagyobbbrészt az ő tetteinek magyarázata, és tettei az ő beszédeinek megerősítése. — Csodákat mivel beszédével, és „csodája mély értelmű tanítás.“ Ő maga pedig „mint az Istenség személyes megjelenése testi alakban, mint a halhatatlanság és halandóság mezébe öltözve a kitünő értelemben vett csoda, nagy, legfőbb, örök, egyetlen csoda és titok; épen azért kell hogy a csodák egész sora vegye körül.“²⁾

Ily szoros összefüggés lévén Jézus beszédei és tettei között, ily nagy jelentősége lévén az Ur csodáinak az ő Istenségének bebizonyításában, mi természetesebb és következetesebb az újkor hitetlenek részéről, mint egyszerűen megtámadni a Megváltó által véghezvitt csodás tetteket, és azokat természetes okokból magyarázni ott a hol lehet; a hol pedig nem lehet még egyszerűbben

tagadni. — A csodák eltagadását arra alapítják, mert mostan nem történnek csodák. Ezeknek felelhetünk, ugyanazon sz. Doctorral, — ki a korában élő hitetleneknek ezt mondja: „Csodák szükségesek voltak, mielőtt a világ hitt, azért, hogy higgyen. A ki most is csodákat kíván, azért, hogy higyen, az maga egy csoda, ki nem hisz akkor, midőn az egész világ hisz.“³⁾

Ezeket előre bocsátván térjünk tárgyunkhoz.

Verescsagin második képével szintén megtámad egy csodát, a csodák koronáját, a feltámadás dicső tényét; a mi hitünket a feltámadásba, mert az Ur feltámadása alapja a mi hitünknek és jövődő feltámadásunknak záloga. 1 Korinth. 15, 14—17.

E festmény szerint az Ur mintegy oroszkozva, fűrészszóleg lépik ki a sírból, nehogy észrevételessék az öröktől. Mint egy csaló, ki rá akarja szedni az embereket. Tehát nem dicsőséggel, mint a ki meggyőzte a halált. — Ez illustratio igazolására hivatkozik sz. Máté 28 ik fejezetére, nemkülönben a zsidó hagyományra, a mely szerint az Údvezítő csak látszólagosan halt meg (tetszhalott volt) Ezen zsidóhagyomány beszél, hogy Krisztus a Jeruzsálemi testvérpáholynak (Brüderloge, de talán még sem szabadhömüves) védenceze volt, és hogy a „testvérek“, az ő „mély aléltságában“ egy közelebből meg nem határozható „ébredő-por“ által, melynek keleten kitünő hatása volt, segítségére jöttek, úgy hogy a szegény örök ijedségére a követ elmozdithatta, és miután fűrészszóleg kitekintett, azután kimászott. Még 40 napig sinlődő életet élt s meghalt a holt tenger környékén.⁴⁾

De kérdem mi köze a zsidóhagyománynak, vagy jobban mondva mesének a kath. dogmákhoz? Vajjon nincs nekünk elég forrásunk, a honnan dogmáinkat bebizonyítsuk? A kath. egyháznak vannak sz. könyvei, a melyek hűen és minden kétséget kizáró agadják elő mindazt, a mi az Ur Jézus életében, a jászoltól elkezdve a kereszti történetek; vannak hagyományai, a melyeket a kereszténység első századainak nagy férfiai hiven lejegyeztek, és a melyek 19 századon keresztül fésűben megtartattak. — Ezekhez kellett volna V.-nak fordulni, ha a feltámadás magasztos tényét ecsetével szemléltetni akarta, és ekkor bizonyára nem hoz létre ily, minden ker. kedélyt mélyen sértő botrányt. — Ellenben a zsidóhagyományok nagyobb-részt a hatodik századból származnak (Talmud), azután többféle változások mentek keresztül és telve vannak mesés, neveléses, sőt minden jobb érzelmet sértő dolgokkal.

S mégis V. ezeknek ad hitelt a kath. egyház sz. könyvei- és hagyományával szemben. — No már most lehet tudni kivel van dolgunk.

A mi pedig sz. Máté 28 fej. illeti, én elolvastam figyelmesen, de semmit sem találtam, a mi a festő állítását megerősitené. Ellenkezőleg az Ur valóságos feltámadásának bizonyítéka.

De hogy a festő ez állításának is valótlansága kitűnjék, vessük fel ezen kérdést: Igaz-e, hogy Krisztus valóban feltámadott? — Azonban e kérdés helyes megoldá-

¹⁾ De util. cred. c 32. ²⁾ V. ö. Hettinger, a kereszténység védelme ford. R. pápásy. Eger. II. 257 l.

³⁾ V. ö. De Civitate Dei. Lib. XXII. cap. VIII. n. 1. col. 663, Tom. VII. ⁴⁾ V. ö. Gegen Werschagins blasphemische Bilder. Wien-Norbörtus-druckerei.

sára tudnunk kell először, hogy Krisztus valóban meghalt-e? és nem látszólagosan.

Nem kísérlem meg az Úr szenvedésének és halálának egyes körülményeit leírni — a melyet az Evangelisták oly nagy pontossággal adnak elő, — mivel ezt ismerjük mindnyájan, — de nem is szükséges, — hanem csak az Evangelisták egyenes kijelentésére, és még egyes tényekre hivatkozom.

Krisztus valóságos halálát bizonyítja az Evangelisták összhangzó előadása. Máté 27,50: „Jézus pedig nagy szóval kiáltván, kiadá lelkét.“ Márk 15,37: „Jézus pedig nagy szózatot adván, — meghala.“ Luk. 23,46: „És ezt mondván (Atyám! a te kezeidbe ajánlom az én lelkemet), meghala.“ Ján. 19, 30: „Mondá: Beteljesedett! És lehajtván fejét, kiadá lelkét.“

Bizonyítják a katonák, a kik a két gonosztevőnek megtörték szárait, mielőtt a keresztről levették volna, — Jézusnak pedig nem, „látván őt, hogy már meghalt“ (Ján. 19, 32.)

Bizonyítja Pilátus, ki csak azután engedte át a sztetet Arimathei Józsefnek, miután megtudta a századostól, hogy meghalt.

Bizonyítja a természet, a mely valamint születésekor a csillagnak megjelenésével, úgy most is a föld megindulásával Urának ismeri el Jézust. S nem tévedek talán, ha azt mondom hogy a századosban maga a természet kiáltott fel: Valóban Isten fia volt ez!

De hát ha még megfigyeljük ama kegyetlen megostoroztatást, a mely, hogy nem a legkiméletesebb módon volt, azt következtethetjük ellenségeinek boszúvágyából; azt a római katonáknak dölyféből, kiknek kevélysége győzelmet ünnepelt a „zsidók királyának“ büntetésében, mivel őt mint egy gyalázatos lázadót tekinték a római hatalom ellen. — Majd tövissel koronáztatik a katonák által, minden felsőbb parancs nélkül.

„Testalkatának nemes gyöngédsége, a szorongások között töltött éj, a kegyetlen bánásmód és gyalázatos megostoroztatás, a melyet szenvedett, és ama benső haláltusa“⁵⁾, a melyet bűneink miatt érzett végkép elgyöngíték az Úr Jézust, és ime roskadozik a kereszt nagy terhe alatt. Keresztre feszítették minden törvény és hagyomány egyenes kigunyolására, a melynek megkövetelték elé ilyen büntényben, a melyről az Urat vádolták. — Keresztfeszítés a legborzasztóbb sebeket okozta, — szétszagatta az ereket, — a melyek a kereszt terhe alatt még súlyosbitattván, csodálkoznunk kell, hogy még három teljes óráig élve maradt. Hiszen már a megostoroztatás a római írők tanúsága szerint soknál halált okozott.

A katona lándzsája oly nagy nyilást tett az Üdvözítő oldalán, hogy Tamás az egész kezével benyulhatott. Ez, a gyakorlott kéz által ejtett szúrás a szívet találta, a melyből vér és viz folyt. Az anatomicusok szerint a vizeknek a jobb kamrából (pericardium) és a vérnek a nagyütréből (aorta) kellett folynia; a melyek megsértetvén, szükségképpen meg kellett hálnia, hogyha még élet lett volna is ő benne.

⁵⁾ Bougaud A kereszténység és korunk. ford. Dobos-Spett. II., 511.

Bizonyítja Jézus halálát a sz. testnek megkenése és sirbatétele; mert e szeretetnek ezen szolgálatánál észrevették volna, hogyha látszólagosan lett volna meghalva. Ott volt a sz. Anya, a ki a legkisebb életszíkrt is észrevette volna.

„Hiszen az édes anyja oly nehezen és oly sokára szokta elhinni, hogy kedves gyermeke meghalt.“⁶⁾ — Miért kétkednénk mi Jézus haláláról, ha azok, a kik jelen voltak a legkisebb kétséget sem mutatnak. Az ő ellenségeinek érdekében volt jól megfigyelni halálát; s bizonyára meg is tették. Nem távoztak addig, a míg ie nem pecsételték a sirt, és őrizetet nem adtak melléje. Tehát ők a legtöbbet tettek arra vonatkozólag, hogy az Üdvözítő halála senki által kétségbe ne vonassék. — De feltéve, hogy tetszhalott volt; ugvis, a jelen körülmények között megkellett volna hálnia, a mint ezt Vidmár atya bebizonyítja.⁷⁾ Minden segély nélkül, ama sok fűszerbe (100 font) bekötözve, fekszik ő egy szűk sirban, kiteve sok sebéből való, minden további vérfolyásnak. Ki gondolhat ily állapotban életről. Avagy felteszszük, hogy itt magához jön, és majd kikel a sirból? Ezt tartanunk lehetetlenség. Ezen állapotban kellett volna neki lennie legkevesebb 30 órát; táplálék és minden segély nélkül értenvernie, hogy ezen beburkolásból és erősen elzárt sirból pillanatsebességgel kiléphessék. És mindezt kellett volna véghez vinnie ama megbénított kezekkel és használhatatlan lábakkal, és pedig oly csendesen, hogy az őrizet semmit mozgásából észre ne vegyen. — (Mert az, hogy megijedjenek tőle, római katonákhoz nem illett).

Azonban a látszólagos halálnak még lehetősége is ki van zárva, és minden jóakaratu embernek be kell látnia, hogy az Úr Jézus valóban meghalt.

Feltámadt-e azután valósággal?

Minden, a mit a religio az embertől kíván, a tulvilági élet reményében teszi. Épen ezért, ezen életre vonatkozólag kíván az ember is a legerősebb bizonyítékokat. Tényt kíván, a me y minden időben elvitázhatatlan bizonyítékul szolgál szolgálni a tulvilági életre. Ily tény, ily bizonyíték a jövő életre vonatkozólag Krisztus Urunk feltámadása.

Valamint az Úr sirjánál legtovább maradt Mária Magdolna, ugy a feltámadás reggelén is leghamarább ő jelent meg. Megérdemelte, tehát, hogy neki az Úr magát mindenki előtt mutassa feltámadása után. — Midőn az Úr a kereszten sz. Anyjához és a szeretet tanítványhoz a szeretetnek ama gyöngéd szavait intézte, ott állott a kereszt alatt Mária Magdolna is; de hozzá nem szólott semmit. Hagyta, hogy sirjon bűneiért, nem vigasztalta meg. De már most a halál megvan győzve, a bűn el van törölve: most megvigasztalja őt. Megjelenik neki kertzés alakjában. — Később megjelenik az apostoloknak, még pedig sz. Máté szerint először Péternek Jánossal; majd Emmausba menő két tanítványnak, az összegyűlteknek Tamás távollétében, és ujra Tamás jelenlétében.

⁶⁾ Hettinger i. m. 277. l. — ⁷⁾ Ex-geisch — apologetischer Vortrag über die durch Wereschagins blasphemische Bilder angegriffene Glaubenslehre, Wien. Vidmár különben itt azt bizonyítja be, hogy az Úr ha feltámadt volna, f l nem támadhatott volna; de ha fel nem támadhatott volna, akkor meghalt volna.

Nem lehet az apostolokat vádolni hiszékenységről.

Renan szerint a tanítványok hite, sőt az egész keresztény községnek csak Magdolna bizonyosságán alapszik. „Szent pillanatok. — úgy mond, — melyekben egy képzelt asszony izgatottsága egy feltámadt Istent ad a világnak.“⁸⁾ A szeretet könnyen hívő; és az apostolok az Úr iránt való szeretetökben elhiszik a mit Magdolna mond. De hol ez a hiszékenység? Nemde éppen bámulatos hitetlenséget látunk az apostoloknál, kik miután saját szemekkel látják és tapintják kezeikkel hisznek. Nem lehet vádolni az apostolokat sentimentalismusról, de nem hiszékenységről is. Az Úr halálát oly egyszerűen adják elé, mintha nem is lennének érdekelve, egyszerű szavakkal „lehajta fejét és kiadta lelkét.“ A világ Urának és legnagyobb jötevőjüknök halála miatt a legkisebb vádat sem emelnek annak ellenségei ellen, és semmi nyoma a legkisebb ellenszenvnek. — Hiszékenységről nem lehet vádolni azokat, a kik csak a testi szemekkel észrevehetőnek hisznek. Avagy Tamás is könnyen hívő, hiszékeny volt? Szépen ír idevonatkozólag Nagy sz. Gergeij: „Non hoc casu, sed divina dispensatione gestum est. Egít namque miro modo superna clementia, ut discipulus ille dubitans, dum in magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera sanaret in fidelitatis. Plus enim nobis Thomae infidelitas ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit.“⁹⁾

Bizonyítja az Úr feltámadását továbbá az örök, kik a városba sietnek és hirdetik, hogy Krisztus feltámadott. Mit tesz tehát most a gonoszság? Pénz által veszteget meg az öröket, hogy mondják: „míg aludtak vala, eljövén a tanítványok és holt testét ellopták.“ Máté 28. 13. A hazugság azonban maga magának sirját ássa. — Mily ellenmondás van itt: ők alusznak, és mégis a mi ezalatt történt, arról tanuskodnak. „Quid est quod dixisti, o infelix astutia? Dormientes testes adhibes? Vere ipse tu obdormisti, cum scrutando talia defecisti“ — mondja a nagy hippói püspök.¹⁰⁾

Bizonyítja az Úr feltámadását az apostolok hirtelen megváltozása, és megerősödése a hitben, a melynek oly bátor harczosai lettek. Nincs veszély, a mely őket visszatartaná, hogy a megfeszített Jézus dicső feltámadását ne hirdetnék; ezért ontották véreket, és ezért ontotta vérét sok millió. — Avagy azt hisszük, hogy öntudatos csalók, kik ellopták az Úr testét, és mégis hirdetik, hogy feltámadt? Ezt már Strausz sem hiszi el; pedig ő nagyon keveset hisz.

Bizonyítja Saulnak ró. tóni megtérése. Vagy talán azt hiszük, hogy csak pusztán látomása volt neki Damaszcus kapui előtt, és így csalódott, „ő a mély felfogásu, világtörténelmi nevezetességü, éles láng-eszű dialektikával bíró férfiú, kit oly tiszta észjárás, józanság, megfontolás, nyugodtság jellemez.“¹¹⁾ — Schenkelnék azon ügyetlen gondolat jut eszébe, hogy a római hatóság sikkasztatta el a testet az örök által, nehogy egy vallási cultus központja legyen az ur sirja.

De miért nem mutatták elé akkor az Úr testét, midőn ezek hirdették, hogy feltámadt?

Hol van tehát az ur teste? Az apostolok lopták el. Miért nem intéztek ellenök vizsgálatot, és az állami pécsetnek feltörése miatt vádat? De ezt nem teszik, hanem csak azt parancsolják, hogy az Úr Jézus nevében általában ne beszéljenek. — A szent test a sirban nincsen, az apostolok nem lopták el, a római hatóság az örök által nem sikkasztotta el; kérdés tehát, hogy hol van az Úr teste? Feltámadt saját isteni erejéből. Feltámadt megdicsőült testtel, melynek egyik tulajdonsága subtilitás, melynél fogva a testeket áthathatja, a testeken keresztül mehet lényegének változása nélkül. Az Úr Jézus előbb feltámadt, és azután hengerítette el a követ az angyal.

De kérdezik sokan Gelsussal, — miért nem mutatta magát ellenségeinek, hogy higyenek benne? Felelünk Hettingerrel: azért, mert a feltámadás tényében senki sem ketekekedett, és mert, most már nem neki, hanem az apostoloknak kellett higgyenek. Az Úr feladata e földön már megvolt teljes.¹²⁾

Nem mond semmit elleneinknek azon ellenvetése, hogy az evangéliumokban igen sok ellenmondás van az Úr feltámadására nézve. A dolog lényegere mindnyájan megegyeznek: Krisztus feltámadt, megjelent többször és beszélt. Különbözik ezen ellenmondások csak látszólagosak, és onnan erednek, mivel az elsőrendű dolognak különös jelentőséget tulajdonítanak; elsőrendű dolognak pedig mindnyájan mást tekinthetnek speciahs céljaik miatt, a melyeket az Evangéliumokban szem elől tévesztünk nem lehet. — Némely dolgokat elhagynak, másokról beszélnek. Némely eseményeket összekapcsolnak, másokat szétválasztanak, úgy hogy ez, vagy amaz esemény, kettő — vagy többnek tűnik fel. És nem találunk-e ellenmondásokat a profán iroknak? Avagy nekik kötelességük volt mindent egyformán előadni?¹³⁾

Végül Verescsaginhoz meg csak egy pár szót. — Egy jeles egyetemi tanár megjegyzése szerint Verescsagin ember és festő. Mint ember hitet bármit, tarthat bármily véleményt az Úr Jezusról; ahoz semmi közünk. De mint festőnek kötelessége tiszteletben tartani az emberiség ezredéves ideáljait, és meg nem semmisíteni egy ecsetvonással; kötelessége a közérzületnek és véleménynek festeni, mert ezt megvetve, könnyen megvettetik ő is a társadalomtól és szellemi kosarat kap.

Különbözik ne higye, hogy célját elérte. Oh nem. Minket meg nem ingatott hitünkben. Mi, mint eddig, úgy ezután is Krisztust Megváltó és Üdvezítő Urunknak valljuk, ki „meggyőzte a halált, poklot, s feltárta a menny bezárult kapuját.“

Igen te vagy a mi Istenünk, te vagy a mi Üdvezítőnk, téged mindig áldunk, dicsérünk, imádunk!

Kőrödy Péter.

⁸⁾ Hettinger. i. m. 280. 1. jegy. ⁹⁾ Hom. 26 in Evang. n. 7. Opp. T. 1. c. 1556. ¹⁰⁾ In ps. 63. — ¹¹⁾ Hettinger. i. n. 288. l.

¹²⁾ Hettinger i. m. 2, 90. l. ¹³⁾ A ki bővebb ismeret akar szerezni e tárgy körül, annak ajánlhatom Hettinger Kereszténység védelme cz. munkáját a melyet én is mindennek előtt követtem.

TÁRCZA.

Adventben.

(Verbum supernum . . .)

Égi Ige! megjelenvén
Az atyának ősi keblén,
Ki idővel testet öltve
Mint Megváltó jösz a földre.

Jöjj, derítsd föl szellemünköt
S vess beléje égi üszköt,
Hogy a szív, mit anyag ölt el,
Most beteljék szent gyönyörrel.

Hogy midőn a bíró-szózat
Tüzzre sújtja a gonoszát,
És baráti szó az igért
Menybe hívja a szelid vért:

Ne essünk, mint lángok étke
A pokoli szörnyűségbe;
Hanem Isten arcát látva,
Örvendjünk az Üdvházában.

Dicsőség a jó Atyának
E: egyetlen egy fiának:
Ugy a vigasz Istenének
Most s örökké zengjen ének!
I m e t s F. J á k ó.

KISSEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Hálaköszönet.** Lengyelfalva, 1885. decz. 1. Főtisztelendő dr. szerkesztő ur! Emberi természetünkben fekszik, hogy azon hely iránt, hol bölcsönket ringatták, hol Istent megismerni s imádni megtanultuk, hoi kitűzött célunk és életpályánkat megkezdeni s azt elérni a gyengéd, gondos szülői kezek segítették, mindig bizonyos leírhatlan előszeretettel viseltetünk, s minden legkisebb hely, hol még gyermeki játékunkat végeztük is, — édes emléket varázsol szívünkbe és ha — Isten után — módunkban áll szeretünk ezen érzelmeknek tényleg is kifejezést adni. Ezen kedves érzelmeknek szeret hódolni ftdő Balint Lázár csik-szent-miklósi plebános ur is — mellesleg mondva az én szeretett princípálisom — ki midőn csak teheti, el nem mulasztja szeretett szülő falujával jót tenni. Tudom, hogy szemrehányást fogok kapni ezen soraimért, de az érdekem előtt kalapot szoktam emelni s ezt nekem hibául fel nem róhatja. Ok nélkül, nem szoktam tömjénezni s há van valami füst, az a hálának égbé emelkedő füstje.

Midőn felsőbb parancs folytán itteni állomásomat elfoglaltam, szomoruan győződtem meg arról, hogy itt a

papnak becsületes lakása sincs. S midőn egy alkalommal azon aggódtam előtte, hogyha építeni akarunk, legelőször is egy terv és költségvetés kellene, de nincs honnan, ő mindjárt kiségitett. Ne aggódjék azon — így szól — én megcsináltatom. És csakugyan nemsokára készen volt a szép terv és költségvetés, melynek alapján aztán segélyért folyamodhattunk. Ime a szép tett! De ez még nem elég. Iskolánkat tankönyvekkel majdnem ő látta el. Egy alkalommal pedig haza járván, a gyermekek közt imádságos könyveket, képeket és tanszereket osztogatott szét; nekem pedig pénzt adott át, hogy abból a gyermekek számára írószereket vásároljak.

Most közelebről pedig temp'o munk számára hálául ama sok jóért, melyekben — mint mondja — Sz. Erzsébe asszony közbenjárása folytán részesült, egy rend miseruhát szíveskedett küldeni.

Fogadja mindezekért saját és hűveim részéről a legforróbb köszönetünket. Legyen megáldva Istentől! Mi, az egész község apraja-nagyja nem szününk meg önért buzgón imádkozni.

A mi pedig a szemrehányást illeti azért, mert a gyertyát véka alá nem rejtettem, azt e sorok írója nem féli, nem retégi, habár az ő neve **Retegi.**

— **Az európai jégárok növekedése.** Az újabb időkben tett észleletekből gyűjtött eredmények már bizonyossá teszik, hogy miután a jégárok a negyvenes évektől a hetvenes évekig apadtak, most már többé nem csak nem apadnak, hanem ellenkezőleg újból növekednek, úgy hogy bátran mondhatjuk, miszerint a jégárok gyarapodásának új korszaki küszöbén állunk.

Ezen növekedést tüntették fel először a Rhonejégárai s pedig megvastagodás által. A gyarapodás az 1884-ik évre 40,000,000 köbméterre számított ki, mely tömegből a hosszirányában még be nem szűnt visszahúzódása miatt 100,000 köbmétert levonásba kelt hozni.

A Rhonejégár jelenleg körülbelül 22 négyszög kilométer; tesz, miután 1866 óta 1½ négyszög kilométert előbbi tömegéből veszített volt.

A jégárok mostani növekedése nem véletlenség vagy csak bizonyos völgyekre szorítókozó esemény, hanem ellenkezőleg történik ez teljes rendszer szerint az Alpesek egész lánczán s pedig növekedvén nyugatról kelet felé, a Douphinei-Alpoktól a Montblank irányában, Wallis kanton és a berni fenföldön át Engadinig behúzódván.

Ezen gyarapodási mozzanatban részeseül a keleti hosszúság 26—27 fokig 11 jégár; a 27. és 28 fok közt 16 jégár; a 28. és 29. fok közt 4 jégár; a 29. és 30. fok közt 2 jégár és a 30 és 31. fok közt 1 jégár.

A 31. fokon túl a gyarapodás még nincsen megállapítva.

Azon kérdések, hogy vajon tartani fog-e még sokáig a jégárok gyarapodásának eme korszaka? s vajon az azelőtti jégkorszakok is hasonló módon vették-e kezdetüket? s végre vajon miben keresendő ezen a jövő nemzedék, — vagy talán mondhatni nemzedékekre nézve oly annyira fontos természeti tünemény oka? Minő éghajlati talány fog itt majdan megfejtést nyerni? — Ezen

kérdésre nehéz feleletet adni, de a sveiczi jégár-ismerők a tényt megállapították s a kutatók figyelme és szerencsés következtetései majd többet fognak erről még szólani.*)

IRODALOM.

— **Felhívás megrendelésre.** „A keresztény vallás isteni eredete“ című pályaveres művem II-ik kiadásának példányai már a múlt évben teljesen elfogyván, annak új kiadása várt szükségessé. A mélyen tisztelt olvasó közönség ama kitűnő figyelme által, mely munkámat arra méltatta, hogy már kétezer példányban közközezen foroghat, kötelezve érzem magamat most azt javítva s részint bővítve kiadni. A III-ik kiadásban megjelenend 34–35 nagy nyolezadréti ivre terjedő munka megszerkezhető 2 forint vagy 10 intentio elvégzése fejében, növendék papok által 1 frt. 50 kr. A megrendeléseket kérem méltóztassanak jövő január közepéig hozzámm (Budapest, Vámház-körút 4. sz.) küldeni. Budapest, 1885. decz 1. Dr. Bita Dezső, egyetemi tanár s prorektor.

— **Előfizetési felhívás a „Legsz. Rózsafüzér Királynéja“** című havi folyóiraatra. — E vállalat nem ember müve. Ami abban emberi, az gyarló, tökéletlen. Hogy e vállalat a Gondviselés müve, azt eléggé bizonyítja a mületölt életé.

Idegen országban keletkezett a vállalat. Küzdenie kellett ezen nehézséggel, melyek közt a némely oldalról tapasztalt jóakarati hiánya sem volt az utolsó.

De Isten közbeszólt, s minden nehézség legyőzve. A „Legsz. Rózsafüzér Királynéja“ szilárdul áll és terjeszti a Bold. Szüz tiszteletét. Előfizetőinek száma mamár túlhaladja az 1200-at, oly szám, melylyel Magyarországnban ritka kath. vállalat dicsekedhetik. Nyolcz hónapi rövid pályafutása folyamán gazdag eredményeket mutatott fel a legszentebb Szüz tiszteletének terjesztésében. Az Élő Rózsafüzérek, melyek alapítását tüzte ki e vállalat első céljául, tekintélyes számban alakultak. A mai napig 25 Élő Rózsafüzér alapítása lett a szerkesztőnél bejelentve 42 új egylet van alakulóban, összesen tehát 67 Élő Rózsafüzér köszöni létét a „Legsz. Rózsafüzér Királynéja“ eddigi működésének. Nem említiük azon örvendetes eredményt, melye vállalatunk a kármeli és szeplőtelen fogantatás skapuláréja testvérületeinek terjesztésében elért. Azonban a műnek csak kezdetén vagyunk. Az Élő Rózsafüzéreknek az egész országban egyetemes elterjedést kell nyerniök, az Élő Rózsafüzérek alapítását a Rózsafüzér testvérület alapításának kell követnie; a kármeli és szeplőtelen fogantatás skapuláréjának az ország minden kath. községébe el kell hantia, a purgatoriumi lelkeknek, akiknek ügye a Bold. Szüznek szíven fekszik, minden kath. családban pártfogókat kell nyerniök azáltal, hogy a szeretet hősléklü cselekedete mindenütt gyakoroltatik a keresztuti ájtatosságnak, mely isteni Udvezítőnk szenvedését oly élénken emlékünkbé hozza a fájdalmas Szüz Anya szenvedéseivel egyetemben minden katholicus szívbén állandó gyakorlatba kell jönnie.

E nagy célok elérésére teljes tisztelettel kérjük a nagy közönség támogatását, isérvén, hogy életünk minden törekvése oda fog irányulni, hogy a „Legsz. Rózsafüzér Királynéja“ napról napra változatosabb legyen. A jövő számtól kezdve nemcsak a lurdi Szüz tiszteletét fogjuk előmozdítani minden számban közölvén azon csodás eseményeket, melyeket jórészben személyes tapasztala-

*) V. ö. Cserni Béla, „Ezünk a föld területének változásairól.“ Gyulafehérvárt 1881. 8-ad n. 107. l. — A szerző sajátja.

taink folytán fogunk leírni, hanem megkezdjük a látható csodák közlését, melyekből pár czikk a kalocsai „Jézus sz. szive Hirnöké“ ben megjelent. Legtöbb gondunk pedig az lesz, hogy az egész füzet tartalmát a nép megérthesse.

Előfizetési ár 1886. januártól 1887. januárig, vagyis egy egész évre 1 frt 50 kr. vagy intenciök, és pedig a körülményekhez képest 3–5.

Az előfizetési pénzeket kérjük utalványlapon Aitgradiska, Szlavonia, cím alatt küldeni. **P. Angelikus**

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBÖL.

— **Lapunk** rendes megjelenését utóbbi időben legyőzhetlen technikai akadályok késleltették, a miért is szíves elnézést kérünk t. olvasóinktól.

Lapunk jelen számával a hátráléki összeg jelzésével ellátott utalványokat küldünk mindazon t. olvasóiaknak, kik tagsági vagy előfizetési díjaikkal hátrálékban vannak, kérvén, hogy azokat b. figyelmökre méltatni sziveskedjenek.

Hálanyilatkozat. Püspök ur ó nagyméltósága, — a nemes tettekben kifogyhatatlan főpásztor, kegyes atyánk, — értesülvén arról, hogy a mező-sámsondi rom. kath. iskola — a közeledő téli időszak kezdetén — a legszükségesebbet, a fát nélkülözi, — kegyeskedett magánpénztárából, folyó hó 19-én 3947 szám alatt két leiratában 20 frt azaz husz forintot tenni szükségünk fedezésére utalványozni. — Midőn tehát alólirottak, kik fenti összeg célszerű felhasználásával megbizattunk, — ő Nagyméltóságának ezen dicsejre nem szoruló nemes tetteért egyházzunk nevében is, a nyilvánosság terén hálás köszönetet mondunk, kérjük egyszer mind a Mindenható, mint a jötettek egyedüli megjutalmazóját, hogy a kegyesszívű áldozatkész Főpásztor a hazának az emberi élet legvégső háttáráig kitaró egészréggel, e földi élet után pedig mennyi boldogsággal jutalmazza meg. — Kelt Mező-Sámsondon, 1885. november 10-én. *Hellmuth Ignác*, rk. lelkész. *Vorih Manó*, algondnok.

— **Nulla calamitas sola.** Feleken — Frech — megröndít szerencsétenség történt. Ez évi szeptember 24-keg-ét az üvegcsűr, 27-én a tulajdonos ömleszt lakása, a közszöru-műhely, raktár és ezekkel ugyanazon földi alatt levő pár lakozó, december 1-én éjjel leomlott egy túz-tal, és maga alá temetett egy lakást, melyben Fischer József 17 éves, Krammer István 18, Fischer Manó 26, Lengfeld Vilmos 41 éves, nős férfi, mindannyian római katholicusok — borzasztó halálfukat lelték. Az ily véletlen halállal kimut híveim-e és hó 3-án nagy részvét mellett helyezük el örök nyugalomra. Az ö. v. f. neki. **6-F**

— **Pályázat.** A szárazpataki tanítói és segédkantori állomásra, melylyel a harangozási és sekrestyési tenendők is össze vannak kötve, pályázat hirdettek. Ezen állomás évi jövedelme: 1. Méltóságos Pótsa József főispán ur iskolai alapítványából 40 frt o. é. 2. Szárazpatak községtől 40 frt o. é. 3. Szárazpatakról 25 kalongya ósz, s ugyanannyi tavasz kepe. 4. Peselnekről az egyházi szolgálatokbani segédkezésért 8 kalongya ósz, s annyi tavasz kepe. 5. Oszpora 6 frt. 6. Fa 8—10 szekerrel. 7. Harangozási díj, stola, pium legatumi kamatból 11—15 frt. 8. Két szoba, konyha, kamara, pincze és veteményes kerttel ellátott szállás. Pályázni kívánók kellően felszerelt folyamodványaikat folyó év december 26-áig alulírt hozadják be. — Szárazpatakon, 1885. december 9-én. *Rápolthy Ferencz*, isk. széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján, (Sombory Sándornál) Gyulafehérvárt.